

דף כז.

עין משפט א.ב.ג. הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ה ה"א

הַמְקַדֵּשׁ שְׂדֵה אַחֲזָתוֹ מִצָּוָה עָלָיו לְפָדוּתָהּ הוּא שֶׁהָאָדוֹן
 קוֹדֵם. וְאִם לֹא רָצָה אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ. בְּמֵה דְבָרִים
 אֲמוּרִים בְּזִמְן שְׂמִצּוֹת יוֹבֵל נוֹהֲגֵת שָׁאֵם יִגִיעַ יוֹבֵל וְלֹא
 יִגָּאֵלָנָה תִצָּא לְכַהֲנִים כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. אָבֵל בְּזִמְן שֶׁבְטָלוּ
 הַיּוֹבְלוֹת שֶׁהָרִי אֵינָה יוֹצֵאת לְכַהֲנִים אֶלָּא סוֹפָה לְהַפְדוּת
 לְעוֹלָם כּוֹפִין אֶת הָאָדוֹן לְפָתַח בָּהּ תְּחִלָּה וְהִיא נִפְדֵית
 בְּשׂוּיָה כְּשֶׁאֵר הֶהְקֵדְשׁוֹת. אֵם נִמְצָא מִי שֶׁמוֹסִיף עָלָיו
 וְגוֹאֵל אוֹתָהּ יִגָּאֵל וְאֵם לָאוֹ אוֹמְרִין לוֹ הִגִיעַתְךָ וְיִתֵן מֵה
 שֶׁאָמַר וְאֵינוֹ פּוֹתַח בְּפָחוֹת מֵאַרְבַּע פְּרוּטוֹת כְּדִי שֶׁיִּהְיֶה
 הַחֲמֵשׁ שְׂמוֹסִיף פְּרוּטָה:

ו. כסף משנה: המקדיש שדה אחוזתו וכו'. משנה ריש פרק ח' דערכין (דף כ"ז) המקדיש את שדהו בשעה שאין היובל אומרים פתח אתה ראשון שהבעלים נותנים חומש וכל אדם אין נותנין חומש מעשה באחד וכו' עד ושדהו לפניו ובגמ' אומרים והתניא כופין כו' עד ועוד שהבעלים נותנים חומש ופירש"י בזמן שאין היובל וכו' עד אלא בזמן שהיובל נוהג וכתבו התוס' המקדיש את שדהו וכו' עד דבעינן כל יושביה עליה וכתבו התוספות מאי אומרים כופין וא"ת מ"ש דצריך כפיה הכא וכו': והראב"ד כתב א"א לא מצאתי שום הפרש בין זה לזה וכו'. ואני אומר שמ"ש שלא מצא הפרש בין זה לזה מצא רבינו דמדקתני מתני' בשעה שאין היובל נוהג משמע אבל בזמן שהיובל נוהג לא ואע"פ שדחה הראב"ד וכתב לא מפני שיש הפרש לקדימתו אלא מפני שאר דברים האמורים במשנה רבינו לא ראה לומר כן משום דטפי עדיף לומר דקאי גם לדבר זה שהוא ברישא דמתני'. ומ"ש שהרי מצות גאולת אדון כתובה היא בתורה והיא בשעת היובל איני יודע מה מקשה מזה לרבינו שהרי הוא ז"ל מודה דבשעת היובל נמי מצוה איכא ובכפיה הוא דמפליג. ומ"ש מפני רבוי החומש וכו' י"ל שרבינו סובר שאין זה כדאי לכפותו. ומה שכתב ואינו פותח בפחות מד' פרוטות וכו' שם בגמ' אפלוגתא דר' יוסי ותנא קמא דכ"ע שוה כסף ככסף והכא בפודין בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה קא מיפלגי וכו' וידוע דהלכה כתנא קמא:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ד

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ז ה"א

הֶהְקַדְשׁוֹת אֵין פּוֹדִין אוֹתָן לֹא בְקַרְקַע. ^ז וְלֹא בְעַבְדִּים
שֶׁהִרִי הֶקְשׁוּ לְקַרְקַעוֹת. וְלֹא בְשִׁטְרוֹת (מִפְּנֵי) שָׂאִין גּוֹפֵן
מִמוֹן שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַן אֶת הַכֶּסֶף. אַחַד הַכֶּסֶף וְאַחַד שָׂאֵר
הַמְטַלְטְלִין שֶׁשׁוֹיִן כֶּסֶף. וְאַפִּילוּ סוֹבִין:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ח ה"ג

כְּשֶׁפוֹדִין הֶהְקַדְשׁוֹת ^ח מִיַּד הֶהְקַדְשׁ בֵּין שֶׁהִיוּ קַרְקַעוֹת אוֹ
מְטַלְטְלִין מְכַרְיִזִין עֲלֵיהֶן בְּפָנֵי כָּל הַבָּאִין לְפָדוֹת. אָמַר
אַחַד הִרִי הֵן שְׁלִי בְעֶשֶׂר סְלָעִים וְאָמַר אַחַד בְּעֶשְׂרִים
וְאָמַר אַחַד בְּשָׁלְשִׁים וְאָמַר אַחַד בְּאַרְבָּעִים וְאָמַר אַחַד
בְּחֲמֵשִׁים. חָזַר בּוֹ שֶׁל חֲמֵשִׁים לְבָדוֹ מִמִּשְׁכָּנִין מְנַכְסִיו
עֶשֶׂר וְנוֹתְנִין אוֹתָן הֶהְקַדְשׁוֹת לְזֶה שֶׁנָּתַן אַרְבָּעִים וְנִמְצָא
הֶהְקַדְשׁ נוֹטֵל חֲמֵשִׁים עֶשֶׂר מְזֶה וְאַרְבָּעִים מְזֶה. חָזַר בּוֹ
אַחֲרֵי כֵן שֶׁל אַרְבָּעִים מִמִּשְׁכָּנִין מְנַכְסִיו עֶשֶׂר וְנוֹתְנִין אֶת
הֶהְקַדְשׁ לְבַעַל הַשְּׁלִשִׁים וְכֵן עַד הָרֵאשׁוֹן. חָזַר בּוֹ
הָרֵאשׁוֹן שֶׁנָּתַן עֶשֶׂר מְכַרְיִזִין עַל הֶהְקַדְשׁ פַּעַם שְׁנֵי
וּמוֹכְרִין אוֹתוֹ. אִם נִפְדָּה בְּפָחוֹת מֵעֶשֶׂר נִפְרָעִין מִשָּׁל
בַּעַל הָעֶשֶׂר אֶת הַמוֹתֵר:

^ז כסף משנה: ההקדשות אין פודין אותם לא בקרקע וכו'. בפרק יש בכור (בכורות דף נ"א) תנן אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות ולא בהקדשות ובגמרא ולא בהקדשות פשיטא לאו דידיה נינהו אימא ולא הקדשות בכל אלו, ופירש רש"י נפקא לן מקראי בתורת כהנים בפרשת ערכין. ומה שכתב אחד הכסף ואחד שאר המטלטלין ששוין כסף ואפילו סובין:

^ח כסף משנה: כשפודים ההקדשות וכו': אמר אחד הרי היא שלי בעשר סלעים כו'. משנה פרק שביעי דערכין (דף כ"ז):

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ח ה"ה

עין משפט ו

הַבְּעָלִים קוֹדְמִין לְכָל אָדָם * מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹסִיפִין חֲמֶשׁ.
וְאֵין מוֹסִיפִין חֲמֶשׁ עַל עֲלוּיָן שֶׁל שְׂאֵר הַפּוֹדִים אֲלָא עַל
מֵה שֶׁנִּתְּנוּ הֵם תְּחִלָּה. כִּי צַד. אָמְרוּ הַבְּעָלִים הֲרִי זֶה שֶׁלָּנוּ
בְּעֶשְׂרִים וּבָא אַחַר וְאָמַר הֲרִי הוּא שְׁלִי בְּעֶשְׂרִים הַבְּעָלִים
קוֹדְמִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹסִיפִין חֲמֶשׁ וְנוֹתְנִין חֲמֶשׁ וְעֶשְׂרִים.
בָּא אַחַד וְאָמַר הֲרִי הוּא שְׁלִי בְּאַחַת וְעֶשְׂרִים אִם שֶׁתְּקוּ
הַבְּעָלִים וְלֹא הוֹסִיפוּ כָּלוּם מוֹכְרִין אוֹתָהּ לָהֶם בְּחֲמֶשׁ
וְעֶשְׂרִים. וְאִם הוֹסִיפוּ הַבְּעָלִים עַל עֶשְׂרִים וְאַחַת אֶפְלוּ
פְּרוּטָה אַחַת הֲרִי אֵלוּ נוֹתְנִין שֵׁשׁ וְעֶשְׂרִים וּפְרוּטָה אַחַת.

ט. כסף משנה: הבעלים קודמים לכל אדם וכו'. משנה שם. ומ"ש ואין מוסיפין חומש על עילויין של שאר הפודים וכו'. שם במשנה אמר הרי היא שלי בכ"א הבעלים נותנים כ"ו בכ"ב הבעלים נותנים כ"ז בכ"ג הבעלים נותנים כ"ח בכ"ד הבעלים נותנים כ"ט בכ"ה הבעלים נותנים שלשים שאין מוסיפין חומש על עלויו של זה אמר אחד הרי היא שלי בכ"ו אם רצו הבעלים ליתן ל"א ודינר הבעלים קודמים ואם לאו אומרים לו הגיעתך ובגמרא בכ"ה נותנים שלשים ולימרו הבעלים אתא גברא בחריקין דאמור בעלים (דינר וכו') דאמור בעלים) פרוטה ולא דק. ואיתא תו בגמרא אם רצו הבעלים ליתן ל"א ודינר רצו אין לא רצו לא אמרי אתא גברי בחריקין וכו' ודינר ה"ד דאמר בכ"א הבעלים קודמים ואם לאו אומרים לו הגיעתך. ופירש"י אתא גברא בחריקין במקומנו שרוצה ליתן כמותנו. דאמור בעלים ברישא דינר יותר על עשרים דמטי חושבנא דקין וחומש לכ"ה ודינר ואי יהבינן להאי איכא פסידא להקדש. דאמור בעלים ברישא פרוטה ופרוטה לא דק. ומפרש רבינו דמאי דאמר בגמרא דאמור בעלים פרוטה ולא דק היינו לומר דכי תנן הבעלים נותנים עשרים ושש היינו דוקא בשאמר הלה בכ"א אמרו הבעלים בכ"א ופרוטה אבל אם שתקו הבעלים אין נותנים אלא עשרים ושש. ולפי פירוש זה אתי שפיר מאי דקתני שאין מוסיפין חומש על עלויו של זה שאע"פ שהבעלים אמרו בכ"א ופרוטה הוה אמינא דמוסיפין חומש גם על העילוי קמ"ל שמאחר שלא אמרו כן מעצמם אלא מחמת שהעלה זה אין מוסיפין חומש על אותו עילוי וזהו שאמרו ולא דק כלומר לא חש תנא לומר דכשאמרו הבעלים בכ"א ופרוטה עסקינן דממילא משמע מדאצטריך לאשמועינן שאין מוסיפין חומש על עלויו של זה וכדאמרן: וכתב הראב"ד א"א זה הדרך כמה הוא זר בעיני ורחוק מדעתי וכו'. ואני אומר שמה שהקשה תוספת הפרוטה יתירה מה צורך וכו' י"ל לדעת רבינו דאורחא דמילתא נקט שאין דרך כשאחד מוסיף על חבירו שיאמר הלה הרי היא שלי כמה שאמרת בלי תוספת. ומה שאמר ולא אמרה הגמרא התוספת של פרוטה אלא על הסוף וכו' י"ל ששם הוכרח לומר כך משום קושיא דאתא גברא בחריקין ומשם נשמע לרישא דכולה מתני' בחד גוונא מיירי:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אחת ועשרים ופרוטה שנתנו מעצמן וחמש שהן חיבין
 בו משום חמש המתן שנתנו תחלה. וכן אם בא השני
 ואמר הרי הוא שלי בעשרים ושתיים. ובא שלישי ואמר
 בעשרים ושלוש. ובא רביעי ואמר בעשרים וארבע. ובא
 החמישי ואמר בעשרים וחמש. והוסיפו הן על העשרים
 וחמש אפלו פרוטה אחת כופין אותן לתן שלשים
 ופרוטה. חמש ועשרים ופרוטה שנתנו מעצמן. וחמש
 מחמש שהן חיבין בו. לפי שאין הבעלים מוסיפין חמש
 על עלויו של זה אלא חמש מה שנתנו תחלה מוסיפין
 על מה שנתן האחרון אם רצו:

דף כז:

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ח ה"ה

עין משפט א

עין בסעיף הקודם

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ח ה"ז

עין משפט ב

הרי שלא נשום ההקדש. ונתנו הבעלים תחלה עשרים
 ובא אחר ונתן חמש ועשרים ושתקו הבעלים ולא
 הוסיפו כלום. הבעלים קודמין שאף הן חיבין לתן חמש
 ועשרים מפני החמש. בא אחר ונתן שש ועשרים הוא

7. כסף משנה: ומ"ש הרי שלא נשום ההקדש וכו'. אע"ג דבגמרא פירש בסיפא דמתניתין
 כשאמרו הבעלים מעיקרא בכ"א לא חשש רבינו לכתוב כן משום דפשיטא היא אלא
 כתבה על דרך הרישא כשהוסיפו פרוטה על עליו של זה:

קוֹדֵם. וְאִם רָצוּ הַבְּעָלִים וְהוֹסִיפוּ אֶפְלוּ פְּרוּטָה נוֹתְנִין
אֶחָת וְשְׁלֹשִׁים וּפְרוּטָה כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. וְעַל דֶּרֶךְ זוֹ לְעוֹלָם:

עין משפט ג הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ח ה"ד

בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁחָזְרוּ זֶה אַחֵר זֶה. אֲבָל חֲזָרוּ
כִּלְכֵן כְּאַחַד מְשֻׁלְשִׁין בִּינֵיהֶם בְּשׂוּה. כִּי צַד. אָמַר הָרֹאשׁוֹן
הָרִי הוּא שְׁלִי בְּעֵשֶׂר וְאָמַר הַשֵּׁנִי בְּעֵשְׂרִים וְאָמַר הַשְּׁלִישִׁי
בְּאַרְבָּעָה וְעֵשְׂרִים וְחָזַר בּוֹ הַשְּׁלִישִׁי וְהַשֵּׁנִי כְּאַחַד נוֹתְנִין
אוֹתוֹ לְרֹאשׁוֹן בְּעֵשֶׂר. וּמִמְשַׁכְּנִים מִנְכָּסֵי הַשֵּׁנִי בְּשֶׁבַע
וּמִנְכָּסֵי שְׁלִישִׁי בְּשֶׁבַע וְנִמְצָא הַהֶקְדָּשׁ גּוֹבֵה אֲרֵבַע
וְעֵשְׂרִים. וְכֵן אִם חָזְרוּ שְׁלֹשָׁתָן כְּאַחַת וְנִמְכַר הַהֶקְדָּשׁ

כ. כסף משנה: ומ"ש בד"א שחזרו זה אחר זה וכו'. שם בגמרא אמר רב חסדא לא שנו
אלא שבן ארבעים עומד במקומו אבל אין בן ארבעים עומד במקומו משלשין ביניהם
תנן חזר בו של ארבעים ממשכנין (מנכסיו) עד עשר אמאי ליתן בר חמשין בהדיה וכו'
אמר רב חסדא ל"ק כאן בבת אחת כאן בזה אחר זה ופירש"י ל"ש דאין ממשכנין מנכסי
בן חמשים אלא עשר סלעים אלא שבן ארבעים במקומו עומד ואינו חוזר בו אבל חזר בו
בן ארבעים משלשין העשרים סלעים הפחותים מחמשים ועד שלשים דבן חמשים יתן ט"ו
ובן מ' יתן ה' דהא באותם עשר שאמר בן חמשים יתר על בן מ' לא שייך בר מ' בהדיה
בפסידא דהנך עשר שהוסיף בן מ' על בן שלשים דבר חמשין נמי אירצי במ' דיש בכלל
חמשים ארבעים וכו'. חזרו בהן בבת אחת משלשין ביניהם, כדרב חסדא ומתני' כגון שחזרו
בהם בזה אחר זה דהשתא אמר בר חמשין לגזבר כי הדרי בי שבקי לך בר ארבעין עכ"ל:
ועל מ"ש רבינו כיצד אמר הראשון היא שלי בעשר וכו': כתב הראב"ד א"א אע"פ שאמרו
משלשין ביניהם לפי הגמ' וכו'. פירש"י כפירוש הראב"ד ולשון משלשין ביניהם מוכיח
כדברי רבינו וכמו שהודה הראב"ד. ומה שהקשה מדאקשינן עליה דרב חסדא וליתיב בר
חמשין בהדיה י"ל לדעת רבינו דמעיקרא כי הוה ס"ל דאמר רב חסדא לא שנו אלא שבן
מ' עומד במקומו וכו' הא מפרשים דה"ק אם אין בן מ' עומד במקומו משלשין ביניהם
דבן מ' לא ישלם עשר אלא ה' בלבד ובן חמשים ישלם ה' שהוא משותף בהם עם של בן
מ' מלבד העשר שחייב בהם הוא לבדו דמשלשין היינו שמשלמין בשוה למנין העשר שהם
משותפים בהם בלבד לא למנין העשר שמתחייב בהם בן נ' לבדו ואין לבן מ' חלק עמו
וכי אסיקנא כאן בבת אחת וכו' אמרינן דכי חזרו בהם בבת אחת הרי כולם שותפים בכל
ההפסד ואין לזה יתרון על זה הילכך משלשין ביניהם דהיינו שמשלמין כל אחד כמו חבירו
בשוה ממש שמסייעים זה לזה אבל בזה אחר זה אין בן חמשים מסייע לבן מ' כלל ולא
בן מ' לבן שלשים:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

בְּשֵׁלֶשׁ מִמִּשְׁכָּנַיִן מִנְכָּסֵי כָּל אֶחָד מִשְׁלֹשָׁתָן שְׁבַע סְלָעִים.
וְכֵן עַל דֶּדֶךָ זֶה לְעוֹלָם:

עין משפט ד הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ה ה"ה
עיין לעיל דף כז. עין משפט ו

עין משפט ה הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ה ה"ו

בְּמָה דְּבָרִים אָמֹרִים שְׁלֹא שָׁמוּ הַהֶקְדֵּשׁ שְׁלֹשָׁה מִמְּחִין. ל
אֲבָל אִם שָׁמוּ אוֹתוֹ שְׁלֹשָׁה מִמְּחִין וְאָמְרוּ שֶׁהוּא שְׁוֵה
מָה שֶׁנִּתֵּן הָאֲחֵרוֹן וְהוֹסִיפוּ הַבְּעָלִים עַל עֲלוּיוֹ אֶפְלוּ
פְּרוּטָה אַחַת הֵרִי הֵן מוֹסִיפִין חֲמֵשׁ עַל עֲלוּיוֹ שֶׁל אֲחֵרוֹן
וְנוֹתְנִין אַחַת וְשְׁלֹשִׁים וְדִינָר וּפְרוּטָה:

ל. כסף משנה: ומה שכתב רבינו במה דברים אמורים שלא שמו ההקדש שלשה מומחין
וכו'. מימרא דרב חסדא שם: